

UVOD

*Nije znao da je to nemoguće, zato je to i uradio.
Ciceron*

Svi poslovni subjekti na razne načine nastoje da ostvaruju svoje kako kratkoročne, tako i dugoročne razvojne ciljeve, a kao krajnji rezultat tih ciljeva je profit. Da bi se ostvarivao profit, preduzeće je prinuđeno da investira u nove projekte, jer je investiranje jedan od načina kojim se može obezbijediti realizacija ciljeva. Realizacija ciljeva sigurno obezbjeđuje rast i razvoj preduzeća. Međutim, da bi se ostvarili ciljevi potrebno je voditi pravilnu projektnu i investicionu politiku, jer je rast i razvoj svakog privrednog subjekta vezan za pravilan izbor i efikasnu realizaciju investiranja. Raznim ulaganjima i investicionim poduhvatima, preduzeća povećavaju svoju konkurentsku poziciju na tržištu, ali i osiguravaju svoju buduću egzistenciju i efikasno poslovanje. Postoji velika povezanost između razvojnih ciljeva preduzeća i investicionih ulaganja, jer bez ulaganja u buduće projekte nema razvoja preduzeća, a opet ona sredstva koja su uložena u neke investicione projekte koji nisu u skladu sa razvojnom politikom su najčešće potpuni promašaj. Takva ulaganja vode u pogrešnom pravcu, ostvaruju velike gubitke i idu ka neželjenim ciljevima.

Međutim, menadžment preduzeća projektuje buduće ciljeve uz ograničena finansijska sredstva, pa su preduzeća primorana da posežu za pozajmljivanjem sredstava od raznih banaka, kako poslovnih, tako i od raznih investicio-razvojnih. Dakle, preduzeće je primorano da se zadužuje.

Zato je neophodno sagledavati buduće efekte svakog investicionog ulaganja, odnosno vršiti njegovu prije svega finansijsku ocjenu. U mnogim slučajevima preduzeća imaju na raspolaganju dva ili više mogućih investicionih projekata, od kojih treba izabrati onaj koji će donijeti najbolje efekte. Postoje slučajevi gdje je vrlo lako ocijeniti koji je od mogućih alternativnih investicionih projekata najbolji. U mnogim slučajevima izbor nije moguće odrediti bez primjene raznih naučnih metoda analize, odnosno izabrati onaj projekat koji je najprihvatljiviji i koji najviše doprinosi rastu i razvoju preduzeća, ali i društvene zajednice u cjelini, jer mnogobrojni su projekti koji donose razne efekte nekoj lokalnoj ali i društvenoj zajednici u cjelosti.

Da bi se izvršilo kvalitetno rangiranje i izbor investicionih projekata koji će donositi najveće efekte, prvo je potrebno izabrati cilj investiranja, a potom kriterije kojima će se mjeriti dostizanje tih ciljeva. Sam izbor između više alternativa je veoma složen ali na žalost mnoge investicione odluke se donose na bazi intuicije. Ovo je najčešći način odlučivanja kod mnogih biznismena koji su na sumljiv način sticali velika bogatstva u procesu privatizacije društvene imovine. Zbog toga su danas skoro sva privatizovana preduzeća u stečaju, u milionskim dugovima i prema državi i bankama i prema drugim povezanim licima, a mnogi radnici na tržištu rada.

Ocjenu efekata investicionih projekata, njihovo rangiranje i izbor treba donositi na bazi egzektnih istraživanja, obračuna i drugih pokazatelja. Brojne su prednosti naučnih metoda kod ocjene i rangiranja investicionih projekata, a pogotovo primjena ovih metoda dolazi do izražaja kada se rješava složeni problem, gdje postoji nekoliko mogućih rješenja. Kada je u pitanju veći broj alternativnih rješenja, sasvim sigurno donošenje odluke na bazi intuicije se ne može primjenjivati i kako smo već naveli ulaganja na ovaj način vode u pogrešnom pravcu i ostvaruju velike gubitke. Na bazi intuicije ne može se cijeliti investiciona ulaganja kao vršiti rangiranje i izbor.